

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Mfv.X.10.045/2021/5.

A tanács tagjai: Dr. Hajdu Edit a tanács elnöke
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna előadó bíró
Dr. Stark Marianna bíró

A felperes: felperes
cím1

A felperes képviselője:
Dr. Técsy Gyula ügyvéd
cím2

Az alperes: alperes
cím3

Az alperes képviselője:
Dr. Bagdi László ügyvéd
cím4

A per tárgya: képzési költségtérítés visszafizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szegedi Ítélőtábla Mf.I.40.042/2020/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.95/2019/23.

Rendelkező rész

A Kúria a Szegedi Ítélőtábla Mf.I.40.042/2020/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek – 15 nap alatt – 40.000 (negyvenezer) forint és 10.800 (tízezer-nyolcszáz) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárásban meg nem fizetett 157.000 (százötvenhétezer) forint illetéket a felperes helyett az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A peres felek között 2016. március 1-jén határozatlan időre szóló közalkalmazotti jogviszony jött létre, amely szerint a felperes esetmenedzser munkakört látott el. A kinevezés elfogadásával a felperes vállalta, hogy munkaköre betöltéséhez előírt képzettség megszerzése érdekében 2016 szeptemberétől a Egyetem Karán szociális munka szakon, levelező munkarendű, hét féléves önköltséges képzésen vesz részt 2016 szeptemberétől 2020. január 31-éig.

[2] A képzéssel összefüggésben a felek tanulmányi szerződést kötöttek, amelyben a felperes vállalta a végzettség megszerzését, valamint hogy ezt követően 5 évig nem szünteti meg az alperesnél fennálló jogviszonyát. Az alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy biztosítja a felperes részére a konzultációkon való részvételt, megtéríti neki a tanulmányok miatt kiesett időre járó távolléti díjat, megfizet a féléves költségtérítés díjából 100.000 forintot, emellett vizsgánként – a vizsga napját is beleszámítva – 4 munkanap szabadidőt biztosít. A felek megállapodtak abban is, hogy a felperes felmondása esetén az alperes a nyújtott támogatást visszaköveteli.

[3] Az alperes a tanulmányi szerződés alapján képzési költségtérítés címén 400.000 forintot fizetett a felperes részére, emellett az általa kért napokra távollétet engedélyezett, annak idejére távolléti díjat fizetett.

[4] A peres felek a felperes kezdeményezésére 2018. július 31-én közös megegyezéssel megszüntették a közalkalmazotti jogviszonyt. A megállapodásról készült okiratban egyebek mellett rögzítették, miszerint a felperes elismeri az alperes tanulmányi szerződésből eredő követeléseit, amelynek része a tandíj és a tanulmányok miatt kiesett időre járó távolléti díj. Az alperes hozzájárult ahhoz, hogy a felperes a tanulmányai után kifizetett képzési költségtérítés

összegét, 400.000 forintot 10 havi részletben fizesse vissza. A felek megállapodtak abban is, hogy a tanulmányi munkaidő-kedvezményre juttatott távolléti díj teljes összege a járulékokkal együtt 1.170.057 forint.

[5] A felperes 400.000 forintot megfizetett az alperesnek.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[6] A felperes keresetében 400.000 forint visszafizetésére kérte kötelezni az alperest, továbbá annak megállapítását igényelte, hogy az 1.170.057 forint összegű tanulmányi munkaidő-kedvezményre juttatott távolléti díj visszafizetésének kötelezettsége nem terheli.

[7] Kereseti kérelmében elsődlegesen a tanulmányi szerződés érvénytelenségét jelölte meg, másodlagosan pedig arra hivatkozott, hogy az alperes súlyos szerződésszegést követett el, ami miatt részére nem jár a visszafizetés. Harmadlagos jogalapként a közalkalmazotti jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése tárgyában kötött megállapodás érvénytelenségét állította. Álláspontja szerint az alperes kötelezte őt a perbeli tanulmányok elvégzésére, ezért a tanulmányi szerződés a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban: Mt.) 229. § (2) bekezdés b) pontjába ütközés okán semmis. Kérte, hogy amennyiben a tanulmányi szerződés érvénytelensége nem állapítható meg, úgy az Mt. 229. § (5) bekezdése alapján mentesüljön a visszafizetési kötelezettség alól. Az alperes nem biztosította részére vizsgánként a 4 munkanap szabadidőt, ami súlyos szerződésszegés.

[8] A felperes kifejtette, hogy a tanulmányi szerződés 10. pontja értelmében őt mint munkavállalót csak az általa közölt rendes felmondás esetén terhelte volna visszafizetési kötelezettség, a jogviszony azonban közös megegyezéssel szűnt meg. Ebből következően a közalkalmazotti jogviszonyt közös megegyezéssel megszüntető megállapodás felperes fizetési kötelezettségeiről rendelkező 3., 4. és 5. pontja ellentétes a tanulmányi szerződés 10. pontjában foglaltakkal.

[9] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte elsődlegesen a keresetindítási határidő elmulasztásra tekintettel. Egyebekben arra hivatkozott, hogy nem a munkáltató kötelezte a felperest a tanulmányi szerződésben megjelölt felsőfokú tanulmányok elvégzésére, és az alperes mindenben eleget tett a vállalt kötelezettségének.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

[10] A Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.95/2019/23. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy a tanulmányi szerződés alapján nyújtott, de visszafizetett képzési költségterítés címén 15 napon belül fizessen a felperesnek 400.000 forintot. Megállapította, hogy a felperes nem köteles visszafizetni a tanulmányi munkaidő-kedvezményre juttatott távolléti díj és az azzal kapcsolatos járulékok – tanulmányi szerződésen alapuló támogatás visszafizetése tárgyú megállapodásban foglalt – 1.170.057 forintos összegét. Kötelezte az alperest perköltség és eljárási költség megfizetésére azzal, hogy a feljegyzett eljárási illeték az állam terhén marad.

[11] Az elsőfokú bíróság a keresetlevél elkészítésére hivatkozó alperesi álláspontot nem találta helytállónak. E körben utalt az Mt. 287. § (1) bekezdésére, valamint az Mt. 28. § (7) bekezdésében rögzítettekre.

[12] Az ügy érdemét tekintve hivatkozott az Mt. 229. § rendelkezéseire, továbbá az Mt. 43. §-ában, 27. § (1) bekezdésében és 29. § (3) bekezdésében foglaltakra.

[13] Vizsgálta, hogy az Mt. 229. § (2) bekezdés b) pontjához képest érvényesülhetett-e a tanulmányi szerződés megkötésére vonatkozó tilalom, miszerint a tanulmányok elvégzésére a munkáltató kötelezte munkavállalóját.

[14] Utalt a bíróság az 1/2000. (I. 7.) SzCSM rendelet perbeli időben hatályos 6. § (5) bekezdésében foglaltakra, valamint a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 2. számú mellékletére.

[15] Az ítélet indokolása szerint a perbeli esetben mindkét fél érdekében állott a tanulmányi szerződés megkötése, az az alkalmazás feltétele volt. Az esetmenedzser munkakört tekintve a munkáltató jogszerűen eltekinthetett a később tanulmányi szerződés keretében megszerzett szükséges képesítés feltétele alól akkor, ha az 1/2000. SzCSM rendelet 6. § (5) bekezdés b) pontja értelmében a munkavállaló vállalja határidőben a szükséges képesítés megszerzését. Jelen esetben is ez történt.

[16] A bíróság egyetértett a felperessel abban, hogy az alperes megszegte a tanulmányi szerződésben vállalt kötelezettségét. A tanúvallomásokból megállapíthatóan az intézményvezető a felperesi igények előterjesztése esetén nem volt elzárkózó a tanulmányi szabadság kiadásával kapcsolatban, ugyanakkor nem igazolt, hogy a vizsgák számához képest a tanulmányi szerződés alapján szükséges és lehetséges tanulmányi szabadság teljes idejét kiadta volna. Ez pedig az alperes részéről súlyos szerződésszegésként értékelendő.

[17] Nem volt a bíróság számára elfogadható alperes védekezése, miszerint a ki nem adott mértékben a felperes tanulmányi szabadságot nem igényelt, mint ahogy az sem, hogy egyes esetekben a felperes olyan időpontban jelentkezett vizsgára, amikor már a szabadság nem volt kiadható. A bíróság a tanulmányi támogatás visszafizetése tárgyú megállapodás 3., 4. és 5. pontját semmisnek minősítette, érvelése szerint ugyanis azok ellentétesek a tanulmányi szerződés 10. pontjával, és az Mt. 43. § (1) (2) bekezdésében szabályozott tiltás ellenére eltérnek az Mt. 229. § (7) bekezdésében foglaltaktól.

[18] Az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a visszafizetés tárgyú megállapodás 5. pontja ellentétes annak 3. pontjával és a tanulmányi szerződés 5. és 10. pontjával, mert a visszafizetni vállalt 1.170.057 forint az alperest terhelő szociális hozzájárulási adó összegét is tartalmazza, amelyet pedig az alperes tartozik megfizetni, így az a felperessel szemben nem érvényesíthető.

[19] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Szegedi Ítéltábla Mf.I.40.042/2020/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította. A felperest első- és másodfokú perköltség fizetésére kötelezte rögzítve, hogy az illeték az államot terheli.

[20] A másodfokú bíróság tévesnek találta az alperes azon álláspontját, miszerint felperes a perindításra a jogszabályban megállapított határidőt elmulasztotta (Pp. 176. § (1) bekezdés i) pont, 240. § (1) bekezdés, Mt. 287. § (1) bekezdés, 28. § (7) bekezdés).

[21] A másodfokú bíróság elfogadta alperes álláspontját, miszerint a munkáltató szerződésszegésének ténye nem bizonyított. A felperes maga sem vitatta, hogy minden esetben, amikor a konzultáción vagy a vizsgán való megjelenés céljából, továbbá a vizsgára való felkészülés érdekében távollét engedélyezését kérte, az alperes azt biztosította számára, és erre az időszakra távolléti díjat fizetett. A felperes lényegét tekintve azt kifogásolta, hogy az alperes saját kezdeményezéséből nem küldte őt el a vizsgát megelőzően tanulmányi szabadságra olyankor is, amikor kifejezetten ezt nem igényelte, hiszen a leadott tanrendből tudnia kellett a vizsgaidőpontokról.

[22] A másodfokú bíróság álláspontja szerint – a Kjt. 2. § (3) bekezdése alapján a közalkalmazotti jogviszonyokban is irányadó – Mt. 6. § (2) bekezdése értelmében a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során mind a munkáltatónak, mind a munkavállalónak a jóhiszeműség és tisztesség elvének megfelelően kell eljárnia és együtt kell működnie. Önmagában az, hogy a munkáltató esetlegesen tudott a vizsgaidőpontokról, a felperest nem mentesítette az alól, hogy maga jelezze a tanulmányi szabadság iránti igényt.

[23] Nem értett egyet a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság azon álláspontjával sem, miszerint a távolléti díj és a tandíj visszafizetése tárgyában kötött megállapodás az Mt. 229. §

(7) bekezdésébe ütköző, figyelemmel arra, hogy ezen rendelkezéstől a felek az Mt. 43. § (1) (2) bekezdésében szabályozott tiltásra figyelemmel nem térhettek volna el. Kétségtelen, hogy jelen esetben a felperes nem mondta fel a tanulmányi szerződést, de nem is ezen alapult az alperesnek a felperes részére nyújtott támogatás visszafizetése iránti igénye. 2018. július 31-ei megállapodásukban a felek kifejezetten ugyan nem rendelkeztek a tanulmányi szerződés megszűnéséről, azonban a megállapodás 3., 4. és 5. pontjában foglaltakból következően nemcsak a felperes közalkalmazotti jogviszonyát szüntették meg, hanem ezzel egyidejűleg közös megegyezéssel magát a tanulmányi szerződést is. Annak pedig nem volt akadálya, hogy megállapodjanak a támogatások visszafizetéséről.

[24] Az Mt. 229. § (7) bekezdésének abból a kitételéből, miszerint a munkavállaló felmondása esetén a munkáltató a nyújtott támogatást visszakövetelheti, még nem következik, hogy a tanulmányi szerződés és a közalkalmazotti jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése esetére a felek ne állapodhatnak meg úgy, hogy a korábban nyújtott támogatást a munkavállaló visszatéríti a munkáltatónak.

[25] Az alperes helyesen hivatkozott fellebbezésében arra, hogy az Mt. 43. § (1) bekezdése szerint a felek megállapodása a munkavállaló javára térhet el a munkaviszonyra vonatkozó szabálytól, ezen kitétel azonban a munkaszerződésre vonatkozik. Jelen perben nem a munkaszerződés, hanem a tanulmányi szerződés megszüntetésével kapcsolatos megállapodás képezte a jogvita tárgyát.

[26] A felperes keresetében annak megállapítását is kérte, hogy nem terheli őt az 1.170.057 forint összegű tanulmányi munkaidő-kedvezményre juttatott távolléti díj visszafizetésének kötelezettsége. A Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti megállapítási kereset, amely előterjesztésének törvényi feltételei – nevezetesen a teljesítés követelésének kizártsága és a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása szükségessége – közül ez utóbbi feltétel nem teljesült. Olyan tényre vagy jogra vonatkozóan ugyanis, amelyre az ellenérdekű fél által indított perben védekezésként majd hivatkozni lehet – a jogvédelem szükségességének hiánya miatt – nincs helye megállapítási kereset előterjesztésének (Fővárosi Ítéltábla 6. Pf. 20.520/2003. számú ügyben hozott BH2005.146.; Fővárosi Ítéltábla 5. Pf. 20.368/2009. számú ügyben hozott BDT2009.2143.).

[27] Alperes amennyiben a felperes az általa vállalt 1.170.057 forintot önként nem fizeti meg, igényét bírósági úton érvényesítheti, a felperes pedig ebben a perben védekezésként hivatkozhat a fizetési kötelezettségre vonatkozó megállapodás érvénytelenségére. Bár az elsőfokú eljárás során a megállapítási kereset fentiek szerinti feltételei vizsgálata nem történt meg, az ítéltábla szükségtelennek tartotta az anyagi pervezetés lefolytatását. A felek fizetéssel kapcsolatos megállapodása a 400.000 forint költségtérítést is érintette, ebben a tekintetben pedig érdemben kellett állást foglalni, így nem volt mellőzhető a megállapodás érvényességének az elbírálása.

A felperes felülvizsgálati kérelme és az alperes ellenkérelme

[28] A felperes felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének hatályában való fenntartását kérte az alperes perköltség fizetésre kötelezésével.

[29] A felülvizsgálati kérelem befogadását illetően utalt a Pp. 523. § (1) és (2) bekezdésében szabályozottakra, valamint a 409. § (2) bekezdésében rögzítettekre. Álláspontja szerint a joggyakorlat egységének és továbbfejlesztésének biztosítása érdekében mindenképpen szükséges, hogy a bíróság jelen per tényállási részével, illetve a felvetett jogkérdéssel foglalkozzon, annak különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége miatt.

[30] A felülvizsgálati érvelés szerint az eljáró másodfokú bíróság tévesen értelmezte az Mt. 6. § (2) bekezdését és az Mt. 122. § (1) bekezdését, valamint az Mt. 43. § (1), (2) (3) bekezdését és az Mt. 229. § (2), (5) és (7) bekezdésében foglaltakat. Az eljárást megalapozó jogszabályhelyként a Pp. 405. §, 406. §, 409. § (2) bekezdés a) és b) pontját jelölte meg.

[31] A felülvizsgálati kérelemben a felperes megsértett jogszabályhelyként hívta fel az Mt. 6. § (2) bekezdését. Álláspontja szerint ugyanis az alperes volt az, aki együttműködési kötelezettségét jelentős mértékben megszegte.

[32] Az alperes nem tájékoztatta felperest az 1/2000. (I. 7.) SzCSM rendelet 6. § (5) bekezdése szerinti 5 év felmentési/mentesítési időről. Az azonnaliság miatt kellett a felperesnek pótfelvételin részt vennie és önköltséges képzést vállalnia.

[33] A felperes álláspontja szerint az Mt. 229. § (2) bekezdés b) pontja szerint jelen esetben nem volt tanulmányi szerződés kötéseire lehetőség.

[34] A felperes leadta a tanrendjét és a vizsgaidőpontokat, ezért a munkáltató előtt mindez ismert volt. A felperes az oktatási napokon és a vizsga időpontokban megjelenhetett, távolléte munkahelyén igazolt volt. A közlés és az igénybejelentés felperesi oldalról tehát megtörtént, eljárása mindenképpen megfelelt az Mt. 6. § (2) bekezdésében írtaknak.

[35] A bírói gyakorlat lényeges kötelezettségszegésnek minősíti, ha a szorgalmi időszakban a munkáltató nem biztosítja teljes körűen a kötelező iskolai foglalkozásokon való részvételt és a szabadnapokat (Legfelsőbb Bíróság Mfv. I. 11.045/2007. számú ügyben hozott BH2009.191.). Ezen döntés a megváltozott törvényi előírásokra figyelemmel abban az esetben lehet irányadó, ha a szerződésben erre kötelezettséget vállalt a munkáltató. Jelen esetben a tanulmányi szerződés 5. pontjában mindezt rögzítették, így a munkáltató jogsértése megállapítható.

[36] A munkavégzés melletti tanulás és az ahhoz kapcsolódó vizsgák többlet terhet jelentenek minden munkavállalónak, így az alperesnek különösen körültekintő módon kellett volna eljárnia mind a tanulmányi szabadság kiadhatósága, mind a kiadása körében.

[37] Téves azon megállapítás, hogy a távolléti díj és a tandíj visszafizetése tárgyában kötött megállapodás nem ütközik az Mt. 229. § (7) bekezdésébe.

[38] A tanulmányi szerződés – annak 10. pontjában – egyértelműen munkavállalói rendes felmondás esetére írt elő visszafizetési kötelezettséget, jelen esetben azonban a jogviszony közös megegyezéssel szűnt meg.

[39] A felperes pszichés állapota nagyon megromlott, ezért indokoltan és szükségszerűen történt a közalkalmazotti jogviszony megszüntetése. Egy pszichésen nehéz helyzetben, megromlott egészségi állapotban lévő személlyel, szakemberek által látott és kontrollált megállapodást íratott alá az alperes, amely azonban sem tartalmában, sem pedig összecszerúságában nem felelt meg a tanulmányi szerződés rendelkezéseinek, illetve a követett bírói gyakorlatnak (Legfelsőbb Bíróság M. törv. I. 10 068/1990. sz. ügyben hozott BH1991.132.számon közzétett határozata). A társadalombiztosítási járulék megfizetésének kötelezettsége a munkáltatót terheli, és azt a tanulmányi szerződés megszegése esetén sem követelheti a munkavállalótól a részére nyújtott támogatás megtérítéseként.

[40] A távolléti díjjal és tandíjjal kapcsolatos igényérvényesítés alapja és oka a tanulmányi szerződés szerint nyújtott anyagi támogatás. A visszafizetésre vonatkozó rendelkezések sem lehetnek ugyanakkor és ebből következően a tanulmányi szerződés rendelkezéseivel ellentétesek. A visszafizetéssel kapcsolatos igény alapja maga a tanulmányi szerződés, így a visszafizetési kötelezettség is csak akkor áll fenn, ha a tanulmányi szerződés rendelkezéseiből levezethető. Jelen esetben ez nem állapítható meg, a tanulmányi szerződésből nem következik a visszafizetési kötelezettség, abból éppen az ellenkezőjére lehet következtetni.

[41] Az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a 2018. július 31-én kelt megállapodás egyes pontjait. Annak 3. pontjának 2. bekezdése egyértelműen azt tartalmazza, hogy „A tanulmányi szerződés alapján a munkavállaló elismeri a munkáltató követeléseit, melynek része a tandíj visszafizetése és a tanulmányok miatt kiesett időre járó távolléti díj visszafizetési kötelezettsége.”. Ezzel szemben és nem vitathatóan a tanulmányi szerződés alapján nem terheli és terhelte visszafizetési kötelezettség a munkavállalót, mert a jogviszonya nem „rendes” felmondás útján szűnt meg. Ebből következően a megállapodás 4. és 5. pontjában rögzített visszafizetési kötelezettség nem áll fenn.

[42] Az elsőfokú bíróság hivatkozott helyesen az Mt. 43. § (1) (2) bekezdésére. Az Mt. 43. § (3) bekezdése okán volt ez helytálló, figyelemmel arra, hogy a munkaviszonyból származó jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos megállapodásra a munkaszerződésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Jelen esetben a 2018. július 31-én kötött megállapodás egyértelműen ebbe a körbe tartozik, és így nem tartalmazhatott volna a munkavállalóra nézve kedvezőtlenebb eltérést.

[43] A felperes hivatkozott az elsőfokú ítélet indoklására, amely szerint az Mt. 229. § (5) bekezdése alapján a munkavállaló mentesül a tanulmányi szerződésből folyó kötelezettsége alól, ha a munkáltató lényeges szerződésszegést követ el. Jelen esetben pedig ez megvalósult.

[44] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult a felperes perköltség fizetésre kötelezése mellett.

[45] Érvelése szerint a jogviszony fennállása alatt az alperes biztosította a felperes részére a szerződésben rögzített juttatásokat. Felperes kezdeményezte a közalkalmazotti jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetését, amelyhez a munkáltató hozzájárult, egyidejűleg rendezve a tanulmányi szerződéssel kapcsolatos elszámolást.

[46] A felperes vállalta, hogy a részére folyósított juttatásokat az alperesnek az ott rögzített módon megfizeti. A tanulmányi szerződéssel kapcsolatos jogviszony nem rendeltetésszerűen szűnt meg, mert a felperes tanulmányait nem fejezte be, a képzésen nyert tudást az alperesnél nem hasznosíthatta.

[47] Megállapítható, hogy az Mt. 229. § (2) bekezdése szerint a felek tanulmányi szerződést köthettek tekintettel arra, hogy az alapjogviszony létrejöttét a felperes kezdeményezte, viszont a tevékenység ellátására nem volt megfelelő képzettsége. A bizonyítási eljárás során tanúk erősítették meg, hogy amikor a felperes kérte a kedvezményeket, azt a munkáltató a részére biztosította. A jogviszony megszűnéséig a felperes soha nem élt kifogással, tanulmányait rendben folytatta, lényeges kötelezettségszegés az alperes részéről kizárt. Ebből adódik, hogy az Mt. 229. § (5) bekezdés rendelkezéseit nem lehet alkalmazni.

[48] Téves a felperes álláspontja, amikor az Mt. 229. § (7) bekezdése szerint azt állítja, hogy a megtérítési kötelezettsége csak akkor áll fenn, ha a munkavállaló mondja fel a jogviszonyt. A hivatkozott paragrafus utolsó mondata szerint munkáltatói felmondás esetén tiltott a visszakövetelés, tehát minden más esetben lehetséges, vagyis a közös megegyezés esetén sem kizárt.

[49] Alperesi álláspont szerint az Mt. 43. § (1) bekezdése tiltó rendelkezései kifejezetten munkaszerződésre, és nem tanulmányi szerződésre vonatkoznak.

A Kúria döntése és jogi indokai

[50] A felülvizsgálati kérelemmel vitatott érték (1.570.057 forint) meghaladja a Pp. 523. § (1) bekezdésben foglalt összeget, ezért a Pp. 409. § (2) bekezdésben foglalt engedélyezési eljárásra nem volt jelen ügyben szükség.

[51] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[52] A Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között az ott megjelölt jogszabályok tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát, figyelemmel a Pp. 523. §-ban foglaltakra is.

[53] A Pp. 413. § (1) bekezdés a) és c) pontja rögzíti, hogy a felülvizsgálati kérelemnek a beadványokra vonatkozó általános szabályok mellett tartalmaznia kell a felülvizsgálni kívánt ítélet számát, a jogszabálysértés pontos megnevezésével, a jogszabályhely megjelölésével azt az eljárási- illetve anyagi jogi szabálysértést, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére, valamint annak indokait, hogy a fél az új határozat hozatalát vagy a határozat hatályon kívül helyezését milyen okból kívánja.

[54] Az eljárás jogi tárgyú elvi iránymutatásoknak az új Pp. hatályba lépését követően történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017. polgári jogegységi határozat folytán a Pp. alkalmazása körében megfelelően irányadó az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény, melynek 3. pontja értelmében a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyt konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az erre vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti.

[55] A felperes a megelőző eljárásokban az Mt. 122. § (1) bekezdésében foglaltakra nem hivatkozott, annak alkalmazhatóságát ezért a bíróságok nem vizsgálták, így e körben a Kúria sem vizsgálódhatott. Egyebekben a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírásának nem volt jogszabályi akadály.

[56] A felperes felülvizsgálati kérelmében az Mt. 6. §-ának téves értékelését megalapozatlanul állította kifejtette, hogy az együttműködési kötelezettségének az alperes nem tett eleget, mivel nem tájékoztatta a felperest a képzettség megszerzésére vonatkozó 5 éves „felmentési időszakról”, nem adta ki megfelelően a vizsganapokat annak ellenére, hogy azok időpontjáról tudomása volt, illetve nem biztosított tanulmányi szabadságot sem.

[57] A periratokból megállapíthatóan a felperes által az alperes rendelkezésére bocsátott kimutatásból az volt látható, hogy a felperesnek adott szemeszter alatt milyen konzultációkon és vizsgákon kell megjelennie, továbbá milyen időszakban van erre lehetősége. Az azonban nem derült ki, hogy pontosan mely napokon tud vizsgázni, a vizsga felvételének időpontja mikorra tehető, illetve adott esetben egy napon több vizsga teljesítése sem volt kizárt. Ebből következően a másodfokú bíróság helyesen következtetett arra, hogy minderről a felperesnek tájékoztatnia kellett az alperest, aki a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint sosem zárkózott el a tanulmányi szabadság felperes kérésének megfelelő kiadásától. Önmagában az a körülmény, hogy a munkáltató ezt nem kezdeményezte, nem jelent szerződésszegést, a felperes bejelentésének hiányában. A tanulmányi szabadság kiadása kétségtelenül a munkáltató feladata, de ezt a munkavállaló kérésére, a vele való egyeztetés eredményeként kell megtennie. Mindezek alapján az Mt. 229. § (5) bekezdése nem sérül, a munkáltató lényeges szerződésszegése nem nyert igazolást.

[58] A felperes felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott az Mt. 229. § (2) bekezdés b) pontjának megsértésére is állítva, hogy nem lehetett volna vele tanulmányi szerződést kötni, a képzettség megszerzésére a munkáltató kötelezte. Az elsőfokú bíróság

ennek ellenkezőjét állapította meg, amit a felek fellebbezéssel nem támadtak, így azt a másodfokú bíróság érdemben nem vizsgálhatta (Pp. 370. § (1) bekezdés), ezért az a felülvizsgálati eljárás részét sem képezhette (Pp. 405. § (1) bekezdés).

[59] A felek között 2018. július 31-én megállapodás jött létre. Ez egyrészt jelentette a közalkalmazotti jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetését, másrészt a tanulmányi szerződésből eredő alperesi követelések felperes általi elismerését. A jogviszony közös megegyezéssel való megszüntetését a felperes határidőben nem támadta, annak semmissége körében jogszabálysértést nem jelölt meg. Ennek során lehetett volna értékelni a felperes rossz egészségi állapotát, amely kihatással lehetett a megállapodás megkötésére.

[60] A törvényszék helytállóan értékelte a 2018. július 31-ei megállapodásban tett nyilatkozatokat a tanulmányi szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetésének. A felek a megállapodásukban – annak tartalma szerint – a tanulmányi szerződés alapján teljesített szolgáltatás és ellenszolgáltatás sorsát végleg rendezték: a jövőre nézve alperes nem tartott igényt a tanulmányok folytatására, viszont az általa teljesített kifizetések megtérítésére igen, mely követelést a felperes elismerte és azok megtérítését vállalta.

[61] A tanulmányi szerződés szükségképpen határozott időre létrejött szerződés. Annak letelte előtt a tanulmányi szerződés megszüntethető elállással, munkavállalói azonnali hatályú felmondással vagy közös megegyezéssel. Elállás esetén a szerződéskötésre visszamenőleges hatállyal, azonnali hatályú felmondás esetén a jövőre nézve szűnik meg a tanulmányi szerződés. A közös megegyezésben a felek a tanulmányi szerződés megszűnésének időpontjáról szabadon állapodnak meg. A nyújtott támogatás visszakövetelésére a munkáltató elállása (Mt. 229. § (6) bekezdés), a munkavállaló azonnali hatályú felmondása (Mt. 229. § (7) bekezdés), valamint a támogatás visszafizetését rögzítő közös megegyezéssel munkaviszony megszüntetés esetén van mód. A tanulmányi szerződést önmagában a munkaviszony megszüntetése – erre vonatkozó kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában – nem szünteti meg, e tekintetben a jogszabály változatlansága folytán a továbbiakban is irányadó a korábbi bírói gyakorlat (Legfelsőbb Bíróság Mfv. II. 10.656/1998. sz. ügyben hozott BH.200.176.számon közzétett határozat, Kúria Mfv.X.10.035/2020/3 [47.]).

[62] A felperes felülvizsgálati kérelmében nem támadta a jogerős ítélet megállapítását, miszerint a tanulmányi szerződést is közös megegyezéssel szüntették meg a felek a 2018. július 31-ei megállapodással. Azonban e megállapodás semmisségére hivatkozott a visszafizetési kötelezettség körében az Mt. 229. § (7) bekezdésének megsértése miatt az Mt. 43. § (3) bekezdés alapján.

[63] Az Mt. 43. § (1) bekezdés szerint a munkaszerződés – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a második részben foglaltaktól, valamint munkaviszonyra vonatkozó szabálytól a munkavállaló javára eltérhet. A (2) bekezdés alapján az eltérést az egymással összefüggő rendelkezések összehasonlításával kell elbírálni. A (3) bekezdés szerint a felek munkaviszonyból származó jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos megállapodása a munkaszerződésre vonatkozó szabályokat a (4) bekezdésben foglalt eltéréssel kell alkalmazni. A (4) bekezdés szerint a (3) bekezdés szerinti megállapodást munkaviszonyra vonatkozó szabály rendelkezése esetén kell írásba foglalni.

[64] A felperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy a tanulmányi szerződés megszűnésével összefüggésben az abból eredő követelések elszámolása tárgyában kötött megállapodás olyan, az Mt. 43. § (3) bekezdésben foglalt munkaviszonyból származó jogokat és követeléseket szabályozó megállapodás, amely az Mt. második részében foglalt tanulmányi szerződést szabályozó Mt. 229. § rendelkezéseitől csak a munkavállaló javára térhet el tekintettel arra, hogy a tanulmányi szerződésről szóló rendelkezéseket is tartalmazó XVIII. fejezet eltérő megállapodásra vonatkozó szabályt nem tartalmaz.

[65] Alapítan azonban a felperes érvelése, miszerint a 2018. július 31-ei megállapodás kedvezőtlen eltérést tartalmaz a munkavállaló hátrányára. A tanulmányi szerződés megszűnésére a felperes által kezdeményezett közalkalmazotti jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése miatt került sor. Az 1992. évi XXII. számú törvény (rég Mt.) 113. § (2) bekezdésben foglalt, a tanulmányi szerződésből eredő támogatások munkavállaló általi visszafizetési kötelezettsége körében kialakult bírói gyakorlat (Legfelsőbb Bíróság Mfv. II. 10. 114/1999. sz. ügyben hozott EBH2000. 250.számú közlített határozat, Legfelsőbb Bíróság Mfv.II.10.251/2005/5.) szerint a munkaviszonynak a tanulmányi szerződésben kikötött időtartam előtti megszüntetése a felperes szerződésszegésének akkor minősül, ha a munkaviszony megszüntetését ő kezdeményezte. Az Mt. 229. § (6) és (7) bekezdése rendezi a visszatérítési kötelezettséget a munkavállaló szerződésszegése, illetve felmondása esetére. E rendelkezésekre tekintettel nem ütközött az Mt. 229. § (7) bekezdésébe (és a tanulmányi szerződés ezen alapuló 10. pontjába) a felek megállapodása, melyben a közalkalmazotti jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése, ebből kifolyólag a tanulmányi szerződésnek a vállalt munkavállalói kötelezettség munkavállalói oldalon történő megfiúszulása miatti megszüntetése folytán a támogatások visszafizetését vállalta a jogviszony megszüntetését kezdeményező felperes.

[66] Helyesen fejtette ki a másodfokú bíróság ítéletében [17.], hogy az 1.170.057 forint összegű tanulmányi munkaidő-kedvezményre juttatott távollét díj visszafizetése alóli mentesülés iránti kérelem a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti megállapítási kereset. Ebből következően annak összecszerűségével nem lehetett jelen eljárásban foglalkozni, vagyis nem volt értékelhető a társadalombiztosítási járulékkal növelt összeg helyessége.

[67] A kifejtetttekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 424. § (1) bekezdésében foglaltak alapján.

[68] Az eljárás során a felperes teljes mértékben pervesztes lett, ezért a Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban felmerült és igazolt perkölsége megfizetésére.

[69] A Kúria az illeték mértékét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 50. § (1) bekezdése alapján állapította meg. A munkavállalói költségkedvezményben részesülő felperes helyett a felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján.

[70] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak.

[71] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 376. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. június 16.

Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró,
Dr. Stark Marianna s.k. bíró